

Платіжний баланс у 2024 році

(за попередніми даними¹², за методологією шостого видання

Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції)

Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2024 році розширився до 15.2 млрд дол. США (8.0% від ВВП) порівняно з 9.3 млрд дол. США (5.2% від ВВП) у 2023 році. Дефіцит розширився завдяки:

збільшенню дефіциту товарів через швидше відновлення обсягів імпорту³ ніж експорту;

скороченню профіциту первинних доходів – зниження надходжень з оплати праці відбувалося на тлі збільшення виплат за інвестиційними доходами;

Водночас суттєво скоротилися витрати подорожуючих і короткострокових мігрантів.

Без урахування реінвестованих доходів та грантів дефіцит поточного рахунку становив 23.8 млрд дол. США, або 12.5% від ВВП (за 2023 рік дефіцит становив 17.7 млрд дол. США, або 9.8% від ВВП).

Дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами розширився до 38.8 млрд дол. США порівняно з 37.7 млрд дол. США у 2023 році. Експорт у 2024 році збільшився на 9.7%⁴ (у 2023 році скоротився на 10.7%), імпорт збільшився на 6.9% (у 2023 році – на 6.0%) насамперед за рахунок імпорту продукції машинобудування.

Експорт товарів збільшився на 4.3 млрд дол. США, або на 12.3% і становив 39.3 млрд дол. США. Основним чинником зростання був експорт **продовольчих товарів (на 12.1%)**: близько половини зростання було забезпечено експортом зернових культур – зріс на 13.4%; також зріс експорт насіння олійних культур (на 20.4%), продуктів харчової промисловості (на 14.8%) та м'яса (на 18.0%). Також збільшився експорт:

мінеральних продуктів

– на 38.9%;

¹ Відповідно до Закону України від 03.03.2022 № 2115-IX “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” частина інформації, яка потрібна для складання платіжного балансу, не збирається. Оцінка платіжного балансу за 2024 рік здійснена на підставі наявної інформації та уточнюватиметься після отримання додаткових даних.

² Усі дані з платіжного балансу подаються без урахування тимчасово окупованих територій, у тому числі Автономної Республіки Крим та м. Севастополь.

³ До показників торгівлі товарами включаються обсяги поштових відправлень, які до 2025 року містили інформацію тільки щодо посилок, які оподатковувалися. Упродовж 2024 року Державна митна служба України реалізувала перехід на електронну систему митного оформлення поштових та експрес-відправлень, що дозволило суттєво збільшити охоплення поштових відправлень. Зважаючи на системний характер змін у даних щодо обсягів поштових відправлень та з метою забезпечення співставності показників платіжного балансу, було здійснено перегляд даних щодо експорту-імпорту товарів, що надходили у вигляді поштових відправлень за 2020-2024 роки. У результаті обсяги імпорту товарів було збільшено у 2020 році на 1 459 млн дол. США, 2021 – на 2 083 млн дол. США, 2022 – на 926 млн дол. США, 2023 – на 1 589 млн дол. США, 2024 – на 3 009 млн дол. США. Обсяги поштового експорту було збільшено відповідно на 440 млн дол. США, 508 млн дол. США, 276 млн дол. США, 336 млн дол. США та 440 млн дол. США.

⁴ Усі зміни показників у процентному відношенні подаються порівняно з показниками відповідного періоду минулого року, якщо не зазначено інше.

(у тому числі за рахунок руд)	– у 1.6 раза;
продукції металургії	– на 13.7%;
продукції хімічної промисловості	– на 13.5%;
промислових виробів	– на 3.6%.

Водночас скоротився експорт:

продукції машинобудування	– на 5.4%;
деревини та виробів з неї	– на 3.4%.

У географічному розрізі експорт товарів збільшився за всіма регіонами світу. Найбільше в номінальному вимірі збільшився експорт товарів до країн Азії (на 1.9 млрд дол. США, або на 23.9%; їх частка в експорті товарів зросла з 23.0% до 25.3%) та Африки (на 1.3 млрд дол. США, або у 1.8 раза, частка зросла з 4.8% до 7.5%). Також збільшився експорт до країн Америк (на 431 млн дол. США, або у 1.6 раза, частка зросла з 2.1% у 2023 році до 2.9%), ЄС (на 235 млн дол. США, або 1.1%, частка скоротилася з 62.6% до 56.4%) та СНД (на 237 млн дол. США, або 14.9%, частка зросла з 4.5% до 4.6%).

Імпорт товарів збільшився на 6.9 млрд дол. США, або на 10.6% і становив 72.3 млрд дол. США. Енергетичний імпорт скоротився на 14.1%, насамперед за рахунок суттєвого скорочення імпорту природного газу та нафтопродуктів (хоча імпорт вугілля, коксу та електроенергії дещо зріс). Неенергетичний імпорт збільшився на 15.2%, у тому числі за рахунок:

продукції машинобудування	– на 25.4%;
продукції хімічної промисловості	– на 6.8%;
продовольчих товарів	– на 10.0%;
чорних та кольорових металів	– на 16.0%;
деревини та виробів з неї	– на 14.0%;
промислових виробів	– на 1.5%.

У географічному розрізі в номінальному вимірі найбільше зріс імпорт товарів із країн Азії (на 3.2 млрд дол. США, або на 15.4%, їх частка збільшилася з 31.8% до 33.2%) та ЄС (на 2.7 млрд дол. США, або 9.0%, частка скоротилася з 46.3% до 45.6%). Також зростає імпорт з країн Америк – на 708 млн дол. США, або 18.7% (частка збільшилася з 5.8% до 6.2%) та Африки – на 301 млн дол. США, або в 1.5 раза (частка зросла з 1.0% до 1.3%). Водночас імпорт із країн СНД скоротився на 371 млн дол. США, або 33.9%, частка скоротилася з 1.7% до 1.0%.

Дефіцит торгівлі послугами у 2024 році скоротився до 5.8 млрд дол. США (порівняно з 7.3 млрд дол. США у 2023 році) за рахунок одночасного скорочення імпорту послуг (на 3.2%) та збільшення їх експорту на (4.3%). Зменшення витрат⁵.

⁵ Оцінка витрат українців за кордоном ґрунтується на даних про розрахунки платіжними картками за кордоном. На основі експертних оцінок раніше включені до статті «Подорожі» витрати за кордоном у 2023 та 2024 році були

подорожуючих і короткострокових мігрантів (на 17.0% – до 13.1 млрд дол. США) було лише частково компенсовано збільшенням імпорту транспортних послуг (на 15.5% за рахунок морського та повітряного транспорту), інших ділових послуг (у 1.9 раза, за рахунок професійних та технічних послуг), державних послуг (на 16.6%), комп'ютерних (на 24.7%), та плати за використання інтелектуальної власності (на 40.9%). Експорт послуг збільшився за рахунок транспортних послуг (на 10.1%, за рахунок майже всіх компонентів), інших ділових послуг (на 9.7%), витрат осіб, які подорожують Україною (на 22.2%), фінансових послуг (на 18.4%) та послуг з ремонту та технічного обслуговування (у 1.5 раза). Натомість другий рік поспіль скорочувався експорт комп'ютерних послуг (на 4.2% за 2024 рік).

Профіцит балансу первинних доходів суттєво скоротився до **0.5 млрд дол. США** (у 2023 році – 5.1 млрд дол. США) при одночасному зниженні надходжень з оплати праці (на 26.6%) та збільшенні виплат за доходами від інвестицій (на 25.3%) насамперед за рахунок дивідендів та обслуговування державного боргу. Реінвестовані доходи становили 2.6 млрд дол. США порівняно з 3.4 млрд дол. США у 2023 році.

Профіцит балансу вторинних доходів залишився практично на рівні попереднього року (**23.1 млрд дол. США**, у 2023 році – 23.2 млрд дол. США): зменшення надходження грантів⁶ (11.2 млрд дол. США порівняно з 11.8 млрд дол. США у 2023 році) та гуманітарної допомоги⁷ від міжнародних партнерів компенсувалося зростанням обсягів технічної допомоги та інших трансфертів. Водночас виплати за іншими поточними трансфертами скоротились на 28.9%.

Обсяги приватних грошових переказів у 2024 році зменшилися на 16.2% та становили 9.5 млрд дол. США⁸. Обсяги заробітної плати, яку українці отримували з-за кордону, скоротилися на 18.2%; водночас обсяги інших приватних переказів, що надійшли через офіційні канали, були на рівні минулого року, збільшившись лише на 0.3%. Загалом офіційними каналами надіслано на 8.9% переказів менше, ніж у 2023 році, у свою чергу потік через неформальні канали скоротився на 24.5%.

Профіцит рахунку операцій з капіталом становив 5.1 млрд дол. США (у 2023 році 145 млн дол. США) і сформувався переважно за рахунок операцій, пов'язаних з прощенням боргу в рамках реструктуризації заборгованості за ОЗДП.

Чисте запозичення від зовнішнього світу в 2024 році (сумарне сальдо поточного рахунку та рахунку операцій з капіталом) **становило 10.1 млрд дол. США** (за 2023 рік – 9.2 млрд дол. США).

зменшені на частку витрат за українськими картками громадян, які виїхали за кордон і перебувають там більше одного року.

⁶ Гранти, отримані у 2024 році, спрямовані на фінансування найактуальніших видатків держави, зокрема в соціальній та гуманітарній сферах, у тому числі на забезпечення виплати заробітних плат, соціальних і пенсійних виплат та допомогу для внутрішньо переміщених осіб.

⁷ Оцінка обсягів гуманітарної допомоги в платіжному балансі ґрунтується на даних сайту Служби фінансового моніторингу гуманітарної допомоги при ООН (FTS), інформація про допомогу у грошовій формі наведена за даними файла 1PX.

⁸ Дані щодо приватних грошових переказів за 2024 рік були переглянуті у зв'язку з уточненням Народним банком Польщі методології оцінки грошових переказів українських громадян, які перебувають у Польщі.

Приплив капіталу за фінансовим рахунком (чисте запозичення) становив 10.1 млрд дол. США (порівняно з 18.6 млрд дол. США у 2023 році): суттєвий приплив до державного сектору частково компенсувався відпливом із приватного сектору.

Чистий приплив коштів за операціями державного сектору становив 18.7 млрд дол. США (у 2023 році – 25.9 млрд дол. США) і зумовлювався чистим залученням позик від міжнародних партнерів на суму 24.7 млрд дол. США. Водночас зменшення боргу за державними цінними паперами за результатами реструктуризації становило 5.2 млрд дол. США, а виплати за ОВДП нерезидентам – 0.4 млрд дол. США.

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2024 році становив 3.7 млрд дол. США (у 2023 році – 4.4 млрд дол. США) і сформувався за рахунок:

- реінвестування доходів на суму 2.6 млрд дол. США (у 2023 році 3.4 млрд дол. США);

- інвестицій в акціонерний капітал (крім реінвестованих доходів) на суму 941 млн дол. США (651 млн дол. США у 2023 році);

- чистих залучень за борговими інструментами на 475 млн дол. США, у тому числі за кредитами між сестринськими підприємствами 428 млн дол. США (у 2023 році – 523 млн дол. США, у тому числі за кредитами між сестринськими підприємствами – 193 млн дол. США).

Чисте збільшення зовнішньої позиції банківської системи за операціями з портфельними та іншими інвестиціями становило 2.1 млрд дол. США (2.7 млрд дол. США у 2023 році) та зумовлювалося такими чинниками:

- збільшенням чистої зовнішньої позиції за статтею “валюта і депозити” на суму 1.2 млрд дол. США (у 2023 році – на 0.5 млрд дол. США);

- чистою купівлею банками цінних паперів нерезидентів на суму 0.7 млрд дол. США (2.0 млрд дол. США – у 2023 році);

- чистим погашенням євробондів на суму 99 млн дол. США (147 млн дол. США у 2023 році).

Чисте збільшення зовнішньої позиції реального сектору (без урахування прямих іноземних інвестицій) становило 10.5 млрд дол. США (у 2023 році – 9.5 млрд дол. США) та зумовлювалося такими різноспрямованими чинниками:

- зростанням обсягів готівкової валюти поза банками на 15.5 млрд дол. США (у 2023 році – 11.0 млрд дол. США);

- чистим зменшенням заборгованості за борговими цінними паперами на 0.2 млрд дол. США (на рівні 2023 року);

- зменшенням чистої зовнішньої позиції за торговими кредитами на 4.1 млрд дол. США (у 2023 році – 1.0 млрд дол. США);

- збільшенням чистої заборгованості за кредитами та позиками на 0.9 млрд дол. США, у тому числі за простроченими відсотками – на 0.4 млрд дол. США (у 2023 році заборгованість зросла на 0.7 млрд дол. США, за простроченими відсотками – на 0.5 млрд дол. США).

Чистий відплив за операціями приватного сектору (разом із помилками та упущеннями) становив **8.7 млрд дол. США** (у 2023 році – 7.3 млрд дол. США).

Загалом за 2024 рік платіжний баланс був збалансований: дефіцит становив всього 3 млн дол. США (у 2023 році профіцит становив 9.5 млрд дол. США).

Надходження від МВФ у межах Інструменту швидкого фінансування RFI у 2024 році становило **4.0 млрд СПЗ (5.3 млрд дол. США в еквіваленті)**, погашення за раніше залученими кредитами від МВФ становило 2.4 млрд дол. США.

Надходження від МВФ у межах Інструменту швидкого фінансування RFI у 2023 році становило **3.3 млрд СПЗ (4.5 млрд дол. в еквіваленті)**, погашення за раніше залученими кредитами від МВФ становило 2.5 млрд дол. США.

Станом на кінець року **міжнародні резерви** становили **43.8 млрд дол. США**, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 4.7 місяця.

Дата останнього оновлення 19.12.2025